

De Wijze van Dordrecht

Auteur: Joan de Meester

Bewerkt door: Meester Paul de Bruin (Januari 1994)

Toneelstuk

7^e klas

Personen in volgorde van opkomst:

Cornelius van Baerle

Marijke

Josef Boxtel

Cornelis de Witt

Klaas

Van Spennen

Buurman

Gerrit Obbink

Sjirk Obbink

Rechter

Griffier

Griffier II

Bediende

Van Someren

prins Willem III

Kapitein

Slotvoogd

Inwoner I

Inwoner II

Inwoner III

Inwoner IV

In studeervertrek + droogkamer van Corn.van Baerle.

(J.Boxtel bespiedt)

Corn.van Baerle:

(zit in leunstoel en leest hardop gedicht van Joost van den Vondel, loopt naar zijn buro en neemt de Bijbel, bladert en haalt een envelop er uit en leest hardop)

: Aan meester Cornelius van Baerle, the Tulipdocter te Dordrecht.

(gaat naar droogkamer, meet en weegt doet proefjes met bloembollen, leest op tabellen en noteert gewicht etc.)

: Och ja, dat is waar ook, deze tulp heb ik de naam gegeven van Cornelis de Witt, mijn oom. Wat is dat toch een politieke dwarsligger.

Marijke:

(komt binnen)

: Mijnheer Van Baerle Uw thee heb ik in Uw studeerkamer neergezet en er is zojuist voor U een brief bezorgd, alstublieft, mijnheer Van Baerle.

J.Boxtel:

(tot publiek)

: Sinds die Cornelius van Baerle zich, met al zijn geleerdheid in tulpen liefhebberij heeft gestort is hij wereld beroemd geworden. Zijn bloemen zijn mooi, dat wil ik toegeven, mooier dan ik ze ooit gekweekt heb. Ze verblinden me door hun pracht, ze bekoren me, ze maken me waanzinnig van nijd en afgunst. Ik heb dat nooit in mijn leven kunnen bereiken. Ik vraag U allemaal om met mij mee te kijken hoe die duivelse professor Van Baerle dat allemaal voor elkaar krijgt.

Corn.van Baerle:

(gaat met de brief naar studeervertrek en leest hardop)

: Wie kan ons een tulp leveren waarvan de bloemen zwart zal zijn, geheel zwart, zonder vlek of streep. De Haarlemse Vereniging "De Tulp"

(vouwt brief op, zegt tegen zichzelf)

: Wie zal de schepper zijn van de Zwarte Tulp.

(hij loopt op en neer en herhaalt)

: Wie zal de schepper zijn van de Zwarte Tulp, geheel zwart, zonder vlek of streep?

(Corn. van Baerle gaat slapen)

J.Boxtel:
(tegen publiek)

: Ik heb ook zo een uitnodiging gekregen, honderdduizend gulden, ja, een 1 met 5 nullen. Dat is de prijs die de Vereniging "De Tulp" voor geeft en ik wil die prijs hebben en U ook denk ik.

De volgende dag:

(J.Boxtel bespiedt)

Corn. van Baerle:
(staat op)

: De Zwarte Tulp, de Zwarte Tulp, zonder vlekken of strepen.

Marijke: : Mijnheer Van Baerle heeft U goed geslapen?

Corn.van Baerle: Ik heb geen oog dicht gedaan.

Marijke: : Maar mijnheer Van Baerle U verliest toch niet Uw verstand. Ik heb Uw vader beloofd dat ik goed voor U zou zorgen.

Corn.van Baerle:
(hij klopt Marijke op de schouder)

: Maak je maar niet ongerust.

(Marijke zet thee in de studeerkamer en verdwijnt)
(Corn.van Baerle neemt proeven met tulpebollen)

J.Boxtel:
(bespiedt, mompelt)

: Het zal gaan, het moet gaan. De Zwarte Tulp, zonder vlekken.

(Het wordt nacht. Corn.van Baerle kan niet slapen, staat op, is bezig met proeven) (J.Boxtel bespiedt).

J.Boxtel:
(tegen publiek)

: Oh, kon ik maar goed zien wat hij aan het doen is. Wanneer zou hij het geheim van de Zwarte Tulp hebben?

De volgende dag:

(J.Boxtel bespiedt)
(Corn.van Baerle bezig is met proeven)

Marijke:
(komt binnen)

: Maar mijnheer Van Baerle, U heeft gisteren en vannacht niet gegeten en gedronken? Ik zal voor U wat eten klaarmaken.

Corn.van Baerle: Festina lente, sed festina.

Marijke:
(weglopend)

: Wat moet ik met die jongen mijnheer beginnen? Altijd maar:
haast U langzaam maar haast U.

Corn.van Baerle:
(doet proeven en opeens...)

: Marijke! Marijke!!

Marijke:
(komt binnen)

: Ja mijnheer U heeft geroepen.

Corn.van Baerle: :Marijke een extra glas wijn vandaag, ook voor jezelf. Kijk
maar naar de donkerste wijn die in de kelder te vinden is.

(Marijke verdwijnt)

Corn.van Baerle:
(loopt handenwrijvend in zijn kamer op en neer en zegt)

: Ik heb het gevonden, de Zwarte Tulp, ik heb het gevonden!

Marijke:
(komt binnen)

: Ik ook mijnheer.

(en laat de fles wijn zien)

(Er wordt gebeld)

Corn.van Baerle: :Doe even open Marijke.

Marijke: :Jawel mijnheer.

(zij buigt en vertrekt)

(Komt weer binnen):Het is Uw oom, Cornelis de Witt.

Corn.de Witt:

(komt binnen en begroet Corn.van Baerle heel hartelijk)

: Wat is dat een tijd geleden neef, dat wij elkaar gezien hebben.

Corn.van Baerle:Ja oom, ik heb in die tussen tijd heel wat onderzoekingen en
experimenten verricht. Ik ben op zoek naar de *Tulpia nigrā*! Ja oom,
bloembollen, dat is heel wat anders dan politiek. Ik heb in mijn droogkamer iets
zeldzaams. Wilt U er een kijkje nemen, waarde oom?

Corn.de Witt: :Oh heel graag.

Corn.van Baerle:

(loopt met de kaars naar de droogkamer)

: Kijk, in dit laatje liggen mijn zeldzaamste bloembollen aller
tijden.

Corn.de Witt: :De bloembollen zie ik nog wel een keer, maar niet om het een
of ander, zijn wij hier helemaal alleen en kan niemand ons zien
of horen?

Corn.van Baerle: :Vertrouw op mij, wij zijn hier volledig veilig.

Corn.de Witt:

(haalt verzegelde pakje te voorschijn)

: Ik heb hier zeer belangrijke staatsgeheimen en die wil ik aan U zolang in bewaring geven. Beloof me, dat je het pakje nooit zult openen. En dat je het alleen aan mij of mijn broer Jan zult teruggeven.

Corn.van Baerle::Dat beloof ik U.

(Hij geeft Corn.de Witt een hand en Corn.de Witt verdwijnt. Corn.van Baerle stopt het pakje weg in het laatje)

J.Boxtel:

(tot publiek)

: Wie weet, misschien komt er spoedig een andere tijd. En dan zal het Van Baerle berouwen, dat hij tussen zijn bloembollen de geheime politiek van Jan en Kees de Witt heeft verborgen. Ik ga vlug de politie inlichten om die geleerde professor te laten arresteren. En dan kan ik het geheim van de bloembollen jatten! HA!HA!HA!

De volgende dag:

Corn.van Baerle:

(in zijn droogkamer. In zijn hand drie gave tulpebollen)

: Honderdduizend gulden is de prijs, die de Haarlemse Vereniging "De Tulp" heeft uit geloofd. Dat is een fortuin. De Zwarte Tulp zal heten Tulipa nigra Baerlensis. Waarom Baerlensis, omdat hij uit mijn handen is voortgekomen. Wat zal de voorzitter van de vereniging grote ogen opzetten als.....

(Er wordt op zijn deur geklopt)

Corn.van Baerle::Wie is daar?

Marijke: :Een boodschapper uit Den Haag, hij moet U dringend spreken!

Klaas: :Ik kan niet meer wachten!

(en stormt naar binnen)

Corn.van Baerle:

(laat zijn bloembollen vallen)

: Vreselijk jongeman, wat is er aan de hand vertel op.

Klaas: :Wat er aan de hand is, mijnheer Van Baerle?. Lees dit schrijven, zonder maar een ogenblik te verliezen met vragen . Hij komt van Cornelis de Witt en ik moet nu gaan!

(Klaas legt de brief op tafel en verdwijnt gehaast)

Corn.van Baerle::Mijn bollen, mijn bollen, als ze maar niet beschadigd zijn.

(Hij vind de drie bollen terug en legt ze op tafel)

Marijke:
(komt binnen)

: Mijnheer, het is verschrikkelijk, vlucht of... Oh mijnheer vlucht, zo spoedig mogelijk!

Corn.van Baerle: Vluchten... waarom?

Marijke: :Mijnheer, de straat is vol soldaten, ze zijn gekomen om U gevangen te nemen.

Corn.van Baerle:Maar hoe kan ik nu nog vluchten?

Marijke: :Spring uit het raam!

Corn.van Baerle:Maar... dan val ik op mijn tulpen.

Marijke: :Wat geeft dat nou, zorg dat U hier weg komt.

(Corn.van Baerle loopt naar het raam, wil springen, doet het niet, loopt naar de deur en loopt tegen 2 soldaten + magistraat, meester van Spennen, aan, hij pakt de tulpebollen en de brief van Klaas, wikkelt ze erin en stopte ze in zijn borstzak)

Van Spennen: :Bent U dokter Cornelius van Baerle?

Corn.van Baerle: Inderdaad, die ben ik, meester van Spennen.

Van Spennen: :Wilt U mij dan de geheime documenten uit leveren die U hier verborgen houdt.

Corn.van Baerle: Geheime documenten? Wat wilt U daarmee zeggen?

Van Spennen: :Ik zal U eens uit de droom helpen. Een paar dagen geleden heeft de landverrader, Cornelis de Witt U een verzegeld pakje toevertrouwd, dat geheime documenten bevat!

(Bij Corn.van Baerle er gaat een lichtje op)

Van Spennen: :Ziet U wel, mijnheer Van Baerle. Ineens herinnert U zich alles. Geleerden zijn altijd een beetje verstrooid.

Corn.van Baerle: Cornelis de Witt heeft mij inderdaad het een en ander toevertrouwd maar het pakje was verzegeld en is dat nu nog. De inhoud is mij niet bekend. Bovendien zou ik willen weten wat U dit aangaat. Of heeft zelfs Cornelis de Witt niet het recht zijn briefwisseling te laten, waar hem dat goed dunkt, in onze vrije Nederland!

Van Spennen: Heel aardig gesproken, Van Baerle, vooral als het papieren betreft, die de vrije Nederlanden moeten maken tot knecht van een ander land. En in dit geval Frankrijk.

Corn.van Baerle: Van dat soort brieven heeft mijn oom er nooit een geschreven. Daarvoor was hij een veel te eerlijk man.

Van Spennen: :Dat zal het onderzoek wel uitwijzen. Welk vertrek in Uw huis is de droogkamer?

Corn.van Baerle: Het vertrek, waar U zich op het ogenblik in bevindt, meester Van Spennen.

Van Spennen: :Best, wilt U mij dan de papieren overhandigen die zich hier bevinden.

Corn.van Baerle: Tot mijn spijt kan ik dat niet doen. Op mijn ere woord heb ik beloofd ze slechts aan de eigenaar terug te geven. Mijn gegeven woord mag ik niet breken.

Van Spennen: :Dokter Cornelius van Baerle, in naam der wet die van kracht is in de Zeven Verenigde Procvincien beveel ik U die lade daar te openen en mij de papieren ter hand te stellen.... U weigert mij de papieren uit te leveren?

Corn.van Baerle: Nooit zal ik dat doen!!

Van Spennen: :Daarmee verzwaart U slechts Uw schuld als medeplichtige. We zullen nu de lade zelf openen.

(Op aanwijzing van de Van Spennen doet een soldaat de lade open. Van Spennen haalt eerst wat bollen er uit, daarna het pakje en verbreekt de zegel)

Corn.van Baerle: ik protesteer, daartoe heeft U niet het recht. Ik noem alle omstanders tot getuige, dat meester Van Spennen de zegels verbroken heeft en ik niet. Het is duidelijk dat de inhoud van het pakje mij niet bekend was!

Van Spennen: :Dat zal het gerechtshof uitmaken, mijnheer Van Baerle. Ik arresteer U, soldaat doe Uw plicht.

Marijke: :Meneer de rechter, meneer de rechter, Nelis is zo onschuldig als een pasgeboren kind. Nelis, Nelis, Nelis!

De volgende dag:

(Voor het gordijn)

J.Boxtel:

(handen wrijvend)

: Zie zo dat heb ik goed voor elkaar. Nu Van Baerle in de gevangenis wordt gesmeten kan ik de bollen van de Zwarte Tulp bij hem weg halen en de prijs van honderdduizend gulden opstrijken.

Buurman: :Zeg heb je het gehoord, die Cornelius van Baerle is uit zijn huis gehaald en weggevoerd. Wie had dat kunnen denken van zo een stille geleerd! Stille wateren hebben diepe gronden. En dat is nog wel jouw buurman, is het niet Boxtel?

J.Boxtel: :Helaas ja! En die man heb ik met raad en daad geholpen met zijn tulpen!

Buurman: :Pas dan maar op, dat ze jou ook niet grijpen!

(buurman verdwijnt)

J.Boxtel: :Mij zullen ze niet grijpen, maar... ik de tulpebollen wel!

(Gordijn open)

J.Boxtel:

(beloert het huis van Corn.van Baerle, breekt in en vindt een lijst en leest...)

: Tulipa nigra, aha! Aha, nummer 437a. Vandaag 20 Aug. heb ik de Zwarte Tulpen uit mijn tuin gehaald. Zover ik heb kunnen nagaan waren de bollen volkomen gaaf...

(hij laat de lijst vallen, zoek, stoot zijn hoofd, au, staat en valt, zoekt zenuwachtig verder) :Waar is de lijst, de lijst, waar is de lijst? Hoeveel bollen waren er? 1? 2? 3? of 4? Aha, Van Baerle heeft de bollen meegenomen. Natuurlijk heeft hij dat gedaan. Honderdduizend gulden laat je niet voor een ander te grijpen liggen. Zelfs die slome duikelaar niet! Ik moet maken dat ik hier weg kom! Snel naar Den Haag, naar de Zwarte Tulp.

In de gevangenis te Den Haag:

(Corn.van Baerle zit in de cel en kermt)

G.Obbink (cipier):Welkom, mijnheer, in mijn hotel oftewel gevangenis. Mag ik mij voorstellen, Uw cipier en Obbink is mijn naam. Laat ik op de papieren eens zien met wie ik de eer heb... Aha, dokter Cornelius van Baerle, neef van Cornelis de Witt. Nou dan is dit toch een prachtig appartement voor je, waar je peetoom gelogeed heeft. Het is werkelijk een hele eer voor me, dat ik zulk een familie-pension mag houden, maar zorg dat je het er beter afbrengt dan je oom. Ik heb de kamer wat laten opknappen, want ze zijn hier aardig te keer gegaan tegen die Jan en Kees de Witt.

Corn.van Baerle:Wat is er dan met ze gebeurd?

G.Obbink: :Regeldement is regeldement mijnheer. Van mij weet je niets en wat mij betreft, ik heb je oom Cornelis er vanmorgen nog uit willen laten. Maar buiten dachten ze daar anders over. Ze zijn vermoord, mijnheer, op een schandalige manier. Tijn Uilenspiegel zou zeggen: Ik heb het er naar gemaakt. Blijf hier rustigjes afwachten, hoe het met je rechtszaak afloopt en luister goed naar deze Gerrit Obbink. Want die is hier na de gouverneur en een paar anderen, de baas van het spul. Oren open als Gerrit spreekt en houd je aan de regeldementen.

(G.Obbink verlaat de cel en laat Corn.van Baerle alleen)

(Corn.van Baerle werpt zich uitgeput op zijn brits en is wanhopig)

Corn.van Baerle:Oh ja, de tulpen, de tulpen zijn de oorzaak van dit ongeluk.
(hij voelt in zijn borstzak...haalt ze te voorschijn)

: De Zwarte Tulp...Tulpia nigra Baerlensis....Hoe zullen deze bollen ooit bloeien.

(Hij stopt de bollen terug in zijn borstzak, knielt en bid wat en gaat slapen)

De volgende dag:

G.Obbink:

(doet deur van cel open, glijdt uit met het eten op de grond. Corn.van Baerle snelt toe om te helpen. Obbink geeft Corn.van Baerle de schuld van alles)

: Dat zal ik je betaald zetten.

(Steunt op zijn rechter hand en valt met een schreeuw van pijn op de grond op dit geschreeuw komt zijn zoon Sjirk aan rennen)

Corn.van Baerle::Heb je een mes jongen? Ik moet zijn mouw opensnijden anders kan ik die gebroken arm niet zetten!

Sjirk: :Bent U dan dokter?

Corn.van Baerle::Ja, jongen, en het is mijn plicht om je vader te helpen!

G.Obbink:

(hij komt tot zich zelf)

: Zo gaat dat, je haast je om het avondeten naar mijnheer te brengen, je glijdt over die smerige vloer uit, breekt je arm en dan laten ze je nog voor oud vuil liggen op de koop toe. Dat noemen ze dankbaarheid bij de familie de Witt.

Sjirk: :Praat niet zoveel, vader. Mijnheer de dokter is juist bezig om U te helpen.

G.Obbink: :Mijnheer de dokter. Inderdaad, dat is hij, Sjirk. Maar al wat hier terecht komt, is in mijn oog nog altijd geboefte.

Sjirk: :Vader toch!

G.Obbink: :Jongen, leer dit van mij, het is allemaal gespuis. Dokter, zet mijn arm, ga jij spullen halen Sjirk, maar doe de deur dicht, want mijnheer mocht eens de benen nemen! Met zijn twee ooms heb ik al last genoeg gehad. De gouverneur heeft mij de schuld gegeven van de hele geschiedenis. Of ik het had kunnen verhinderen! Maar zo gaat het. Als het er om gaat spannen, wassen de heren hun handen in onschuld en de arrebeier heeft het gedaan.

Sjirk: :Wat heeft u nodig dokter?

Corn.van Baerle:: Twee houten spalke en wat windsels.

(Sjirk haalt de spullen en komt terug)

Corn.van Baerle::Nu even je tanden op elkaar, Obbink, en leg je arm zo plat mogelijk!

(G.Obbink gilte van de pijn)

Corn.van Baerle::Ga eens gauw een beetje azijn halen, jongen, dan zal ik de slapen inwrijven en dan komt je vader wel gauw bij. De ergste pijn is nu geleden.

Sjirk:

(in plaats van de azijn te halen zette hij de deur open en fluisterde...)

: Mijnheer, de ene dienst is de andere waard, vlucht! U hebt nu de kans van Uw leven. Als U eenmaal uit de cel bent, vind ik wel een gelegenheid om U ook buiten het gebouw te helpen.

Corn.van Baerle: Vluchten? ...Nee mijn beste jongen. Als ik schuldig was, ja. Maar nu ik onschuldig ben, blijf ik. Al zou het mijn leven kosten.

Sjirk: :Mijnheer, ik smeek U er om, doe het, doe het!

Corn.van Baerle: Nooit jongen, ik ben er trots op dit voor mijn oom Cornelis de Witt te mogen lijden. En bovendien, zou jij gestraft worden en je vader, omdat jij mij liet ontsnappen.

Sjirk: :Kan ik dan iets anders voor U doen?

Corn.van Baerle: Ja jongen, ga gauw azijn halen!

G.Obbink: :Hoeft al niet meer. Dat is ook mooi, azijn, of hier niet genoeg zuur-pruimen zijn...

(G.Obbink verdwijnt, doet cel-deur op slot en Corn.van Baerle gaat op brits/bed liggen) (Het wordt nacht)

De volgende dag:

(De cel deur gaat open en er verschijnt een rechter en een griffier)

Rechter: :Wij zijn van het gerecht en willen U enkele vragen voorleggen. Hebt U voor Cornelis de Witt een pakje bewaard, waarin zich de geheime briefwisseling bevond van de gebroeders de Witt met de Franse minister van oorlog, monsieur de Louvois?

Corn.van Baerle: Ik heb een verzegeld pakje van mijn oom Cornelis de Witt ontvangen. De inhoud daarvan was mij echter niet bekend omdat ik de zegels nooit verbroken heb. Ik heb beloofd het pakje aan hem terug te geven, wanneer hij daarom zou vragen.

Rechter: :Maar U kunt toch wel vermoeden dat de inhoud bestond uit stukken die voor de gebroeders de Witt gevaarlijk waren?

Corn.van Baerle: Ik heb me nooit met politiek ingelaten, maar me alleen bezig gehouden met mijn tulpen en ander wetenschappelijke werk.

Rechter: :Jammer voor U dat de geheime politiek van de Witt daartussen terecht is gekomen, en dat wist U ook heel goed. Want... het pakje was geopend, de zegels...waren verbroken.

Corn.van Baerle: De zegels zijn niet door mij verbroken, maar door meester Van Spennen.

Rechter: :Dat beweerd U, maar het is duidelijk genoeg dat U wel op de hoogte was. Als de inhoud van het pakje van onschuldige waarde was waarom moest het dan met zoveel geheimzinnigheid bij U verborgen worden? Een kind kan begrijpen dat daar meer achter steekt. Een geleerde van wereld vermaardheid als U, moest zo iets toch begrepen hebben. U wist dat trouwens ook heel goed. Daarom weigerde U de plaats aan te wijzen waar het pakje zich bevond.

Corn.van Baerle:Ik heb U al gezegd dat ik het verzegelde pakje alleen zou afgeven aan Cornelis de Witt en dat de inhoud mij totaal onbekend is.

Rechter: :Inderdaad, gezegd hebt U dat reeds, maar zoudt U dat kunnen bewijzen met een of andere brief...die U van Cornelis de Witt hebt ontvangen?

Corn.van Baerle:
(bedroefd)

: Een brief die dat zou kunnen bewijzen, heb ik niet in mijn bezit
(hij zoekt op zijn buro)

: Maar voor God en mijn geweten en iedereen in het land durf ik te verklaren dat ik de zegels niet verbroken heb. Maar meester Van Spennen. Iedereen die bij mijn arrestatie tegenwoordig was kan dat getuigen.

Rechter: :Wij hebben geen getuigen meer nodig. U bent medeplichtige van Jan en Cornelis de Witt. Samen met hen hebt gij het ons land, het Koninkrijk der Nederlanden willen verkopen aan de Fransen.

Corn.van Baerle:Ik protesteer tegen dit alles, ik ben onschuldig.

(Onder hoon gelach verlaten de rechter en de griffier de cel)

Corn.van Baerle:
(gaat zitten en mompelt...)

: Had ik het papier dat Klaas aan mij heeft gegeven maar gelezen. Maar... waar is dat papier gebleven? Die brief, die brief kan mijn leven redden! Waar is die?

(De cel deur gaat open en de griffier komt binnen met een rol papier)

Griffier:
(leest)

: Heden de 23 Augustus 1672 verschijnt voor U de griffier van Staten om namens Koning Willem II U schuldig te verklaren aan landverraad en uit dien hoofde geexecuteerd zal worden met het zwaard.

(Griffier verdwijnt en Corn.van Baerle gaat zitten)

Sjirk:
(komt voorzichtig binnen)

: Zou ik nog iets voor U kunnen doen, mijnheer?

Corn.van Baerle: Ja, iets zou je nog voor mij kunnen doen. Ik ben altijd een groot liefhebber van tulpen geweest. Tijdens de studie van mijn tulpen heb ik een grote ontdekking gedaan. Ik heb het geheim ontdekt van de Zwarte Tulp. Honderdduizend gulden heeft de Haarlemse Vereniging "De Tulp" beschikbaar gesteld als prijs voor degene, die het eerste de Zwarte Tulp bloeiend naar de voorzitter brengt.

(hij haalt de bollen uit zijn zak)

: De honderdduizend gulden zijn te verdienen met deze drie bollen. Jou wil ik ze toevertrouwen want jij hebt in de paar dagen dat ik hier ben, alles voor mij gedaan wat maar mogelijk was. Ongevraagd heb je me zelfs de vrijheid willen schenken...

Sjirk: :Meneer, luister, ik heb U iets te zeggen, misschien kan ik U nog redden. Mijnheer de Witt...

Corn.van Baerle: Mijn tijd is nu kostbaar jongen, onderbreek me niet. Doe alleen wat ik je nog vlug kan zeggen. Ga naar mijn tuinman in Dordrecht. Groet hem van me en vraag wat bloem-aarde uit bed nummer 6 van mijn tuin. Doe deze bloem-aarde in een bak en plant in de maand Februari deze tulpebollen daarin. Als het Mei wordt zullen ze bloeien. Wanneer de bloemen in de stengel zal komen, let dan goed op. Dag en nacht. Beschut de planten s'nachts tegen de wind en overdag tegen het felste zonlicht. Zwart zullen zij bloeien, daar ben ik zeker van... Laat dan de voorzitter van de Haarlemse Tulpen Vereniging waarschuwen. Door bevoegde personen zal hij laten nagaan of de bloemen aan de voorwaarden voldoet. Dan zal jij en niemand anders de prijs van honderdduizend gulden krijgen. Dit verzoek doe ik je slechts: Ik vraag, dat de tulp genoemd zal worden "Tulipa nigra Baerlensis", Dat is in goed nederlands: de Zwarte Tulp van Van Baerle.

Sjirk: :Schrijf het op een briefje, mijnheer. hier hebt U een stuk papier en een lot-pootje, oh nee, een potloodje, want ik kan niet lezen of schrijven... en dan zou ik die geleerde naam maar vergeten.

Corn.van Baerle: "Op de 23 te Augustus van het jaar 1672 op het punt om te sterven op het schavot, onschuldig aan de misdaad, vermaak ik mijn drie tulpe- bollen aan mijn vriend Sjirk Obbink. Naar mijn vaste overtuiging zullen deze tulpebollen in de maand Mei van het komende jaar bloeien, wanneer zij behandeld worden zoals ik heb aangegeven. En deze tulp zal zijn: de grote Zwarte Tulp. De prijs van honderdduizend gulden uitgelopen door de Haarlemse Vereniging "De Tulp" voor hem, die het eerst de Zwarte Tulp aan brengt, vermaak ik aan bovengenoemde persoon. De enige voorwaarden die ik daarbij stel is, dat de tulpen genoemd zal worden: "Tulipa nigra Baerlensis"

Hier mijn jongen, doe het papier waarop ik dit geschreven heb om dit pakje waarin de tulpebollen zitten. En nu vlug weg van hier want ik meen iets te horen. Ga vlug naar Dordrecht en vertel Marijke alles...

Sjirk:

:Meneer luister, ik kan U misschien...

Corn.van Baerle::Weg, weg en vlug...

(Sjirk verdwijnt)

(Griffier, beul en soldaat verschijnen en voeren Corn.van Baerle weg)

Voor het gordijn:

(Een beul met een bijl, griffier I en II en J.Boxtel. Corn.van Baerle komt wankelend aan gelopen met een soldaat)

Griffier II:

(leest voor...)

: Hier bij verklaar ik namens het Koninkrijk der Nederlanden en stadhouder Willen III dat Cornelius van Baerle de geheime briefwisseling van Jan en Cornelis de Witt met de Franse minister van oorlog, in bewaring heeft genomen. Gezien de bijzondere omstandigheden zal de stadhouder, Cornelius van Baerle gratie verlenen. Dit betekent dat de doodstraf is veranderd in levenslange gevangenis straf op het fort Loevestein.

(Corn.van Baerle gaat samen met de beul en de griffier II af)

J.Boxtel:

(tot publiek voor het gordijn)

: Die hele geschiedenis met die Van Baerle heeft mij een hoop narigheid en geld gekost. Nu heb ik nog die tulpen bollen niet! Verdorie, en daar in Loevestein mag hij natuurlijk tulpen in zijn cel hebben, net als Hugo de Groot destijds met boeken! Die geleerde grappenmaker was ontsnapt, dank zij zijn boeken, wie weet komt dit stuk professor in de tulpen er door zijn tulpen nog uit!

Het is middag:

(Decor van Corn.van Baerle zijn cel en de kamer van Sjirk)

(Corn.van Baerle staat in de cel van Hugo de Groot in slot van Loevestein en staart uit zijn getralied venster)

Sjirk:

:Mijnheer van Baerle...

Corn.van Baerle::Sjirk, mijn jongen! Wat doe jij hier!!

Sjirk: :Sst, ssst, zachtjes, mijn vader is op komst. Hier, vlug neem het pakje dat U me hebt toevertrouwd. De rest vertel ik zo gauw mogelijk.

(Sjirk doet de deur dicht)

(In de kamer van Sjirk)

G.Obbink: :Zo jongen, en heb jij het hier al zo een beetje afgeruimd?

Sjirk: :Ja, vader.

G.Obbink: :Nou dat is prachtig. We wonen hier zo gezegd op een kasteel. Een beetje beter dan de Gevangenispoort in Den Haag, zou ik zo zeggen.

Sjirk: :Nou, hadden ze ons maar in Den Haag gelaten. Daar was ik liever dan hier op dat afgelegen Loevestein, waar je zelf ook een soort en met van gevangene bent.

G.Obbink: :Ja, ja, gedane zaken nemen geen keer. En nou opgelet Sjirk. Hier in die cel heeft inderdaad Hugo de Groot gevangen gezeten. In een boekenkist wist hij te ontsnappen. Die cel moet je dus extra goed in de gaten houden. Vooral met een staats-gevaarlijke heer als daar nu weer zit. Zulke heren zijn altijd het lastigste. Het zijn geen moordenaars of dieven. Ze hebben iets gedaan wat een gewoon mens maar half snapt. Zo was het met Hugo de Groot. Die was tegen de Stadhouder. Niet zo heel erg maar toch wel een beetje veel. En daarom kreeg hij levenslang hier in deze cel. En om hem een beetje op te vrolijke mocht hij boeken ontvangen en boeken wegsturen in grote kisten. Op zekere dag kroop hij zelf in zo een kist en wist te ontsnappen. En dus... zeg ik: Geen kisten en geen boeken of andere liefhebberij hier in deze cel. Nu zit hier weer zo een staats-gevaarlijke heer in, Cornelius van Baerle heet hij. Je zult je hem misschien nog wel herinneren uit de Gevangenispoort.

Sjirk: :Ja vader, zo een beetje. Was hij niet de neef van Cornelis de Witt?

G.Obbink: :Precies, een neefje van de Witt. Maar pas op Sjirk, pas op. Want het is een gevaarlijk heer. Bovendien een groot geleerde die in tulpen doet en een beetje hoteldebotel is. Gevaarlijk spel, uiterst gevaarlijk.

(Sjirk gaat af)

(G.Obbink maakt cel deur open)

G.Obbink: :Aha, Van Baerle, prettig om ouwe kennissen terug te zien. Hoe gaat het met jou, mijnheer de tulpen professor. Ja, je ziet, ik ben goed ingelicht. Je roem is zelfs doorgedrongen tot Gerrit Obbink en dat wilt wat zeggen. Ik ben de allerbeste man die jij je maar denken kunt. Maar denk er om, geen afwijkingen van de regeldementen. Voor jou ben ik cipier en geen mens. Knoop dat goed in je oren. Een keer ben ik mens geweest in plaats van cipier en dat is mij niet goed bevallen. Mijn prachtige familie pensioen in Den Haag heb ik moeten verlaten. En ik mag nog blij zijn, dat ik hier op Loevestein een baantje als cipier heb gekregen. Ik neem dus geen enkele risico. Bij het minste of geringste vlieg ik eruit. Laat ik maar eens beginnen met hier de zaak grondig te inspecteren. Zie zo, een goed begin is het halve werk. Morgen kom ik terug en dan gaan we nog eens een beetje rond neuzen. Slaap lekker dokter Van Baerle. Goede avond.

(Corn.van Baerle loopt wat heen en weer en voelt in zijn borstzak en vind het pakje met zijn drie tulpebollen. Hij maakt het pakje open en gaat met zijn drie kostbare bollen voor het tralie-venster staan).

Corn.van Baerle:

(als een gelukkig kind zegt hij...)

: Ik heb mijn bollen nog... En een jongen... die me helpen zal...

(hij gaat slapen...)

(Later die avond...zachtjes gaat de deur van zijn cel open)

Corn.van Baerle: Zo mijn jongen. Durf jij op dit uur nog boven te komen?

Sjirk: :Het is de beste gelegenheid. Als vader des avonds gegeten heeft wordt hij gauw slaperig en dan trekt hij naar zijn kooi, zoals hij dat noemt. Dan kan ik zo een beetje mijn gang gaan.

Corn.van Baerle: Vindt je moeder dat zo maar goed?

Sjirk: :Ik heb geen moeder meer. Ze is gestorven toen ik een half jaar oud was. Ik heb haar eigenlijk nooit gekend.

Corn.van Baerle: Arme jongen.

Sjirk: :Ach, mijnheer, ik heb tenminste mijn vrijheid nog, maar U mist alles.

Corn.van Baerle: :Ik heb jou, mijn jongen, en mijn tulpebollen. En als we nu nog een beetje geluk hebben, de grote prijs van honderdduizend gulden, uitgeloofd door de Haarlemse Vereniging "De Tulp". En wat ik je vragen wilde, ben je bij mij aan huis geweest in Dordrecht?

- Sjirk:** :En of! Wat was die goeie Marijke blij, toen ik haar van U vertelde. De tranen stonden in haar ogen. En ze zei steeds maar: Die goeie beste Nelis. Hij heeft niets gedaan, hij is onschuldig. Maar nu moet ik U eens wat vragen. Ze willen proberen om U vrij te krijgen. Een heleboel komt daarbij kijken. Heeft U nooit een brief of zo iets gekregen van Cornelis de Witt? Daar uit zou dan moeten blijken dat U helemaal niet wist wat er in dat verzegelde pakje zat. Klaas zegt dat hij het bij U afgegeven heeft en Klaas is een eerlijke jongen.
- Corn.van Baerle:** Ja Sjirk, nu je me dat verteld, herinner ik me dat weer. Maar waar dat papiertje gebleven is? Ik weet het niet meer, ik weet het niet meer.
- Sjirk:** :Ze hebben alles afgezocht om dat briefje te vinden. Marijke en al de knechten. Maar nergens lag het. Kunt U zich niet herinneren waar het gebleven is?
- Corn.van Baerle:** Ik zou het niet kunnen zeggen.
- Sjirk:** :Denk nog eens goed na, mijnheer. En hier heeft U al vast een zakje met bloem-aarde uit het bed-nummer 6. Daar kunt U de bollen in planten. Maar wees voorzichtig.
- Corn.van Baerle:** Ja jongen, voorzichtig moeten we zijn. Het gaat om de Zwarte Tulp en de prijs van honderdduizend gulden. Hier neem jij een bol en verzorg die volgen de aanwijzingen. Ik zal het met de tweede hier in mijn cel proberen. Hier in dit donkere hol zal dat wel niet zo eenvoudig zijn. En die derde bol blijft in het (brief)papier voor reserve. En die bewaar jij. Op die manier moet het wel heel gek gaan, als we tenminste niet met een bol succes hebben.
- Sjirk:** :Best mijnheer, en nou moet ik weg. Denk er nog eens over na waar die brief gebleven kan zijn. En nu, tot morgen avond.

(Corn.van Baerle gaat slapen)

De volgende dag:

(G.Obbink sluipt naar de cel van Corn.van Baerle, rukt de deur plotseling open, Corn.van Baerle is net op dat moment bezig met zijn tulpen bol)

- G.Obbink:** :Aha, mijnheer heeft dus toch zijn liefhebberijtjes. Geef hier!
- Corn.van Baerle:** Ach, toe Gerrit, laat me mijn tulp houden. Ga naar mijn huishoudster in Dordrecht. Je kunt van haar alles krijgen wat je maar wilt. Laat me dit kleine genoeg!
- G.Obbink:** :Niks daarvan, regeldement is regeldement! Hier...dat ding.

(Corn.van Baerle wordt wit heet, pakt de kruik en zwaaide richting de cipier)
(Sjirk komt binnen)

- Sjirk:** :Doe het niet! Mijnheer Van Baerle, doe het niet! Vader wist niet wat die tulpen bol voor U betekende!

G.Obbink: :Wat kom jij eigenlijk hier bedisselen, kwajongen? Maak dat je weg komt. Het is de moeite niet waard. Een onnozel tulpebol! En daar zou moord en doodslag van komen. Maar deze keer heb ik die geleerde tulpen professor op heterdaad betrapt. En hij zal ervan lusten, daar kan hij van op aan. Een doodgewone tulpebol. Het is een schande. Bij mij in het schuurtje liggen er zoveel als hij maar wil. De heren gevangenen hebben allemaal hun kunsten en trucjes om hier vandaan te komen. De een en boekenkist en de ander een tulpebol!

Sjirk: :Luister nou eens vader, ik ben U komen roepen omdat er een mijnheer op U zit te wachten. Een man met een hoed!

G.Obbink: :Zo mag ik het horen, Sjirk. Zeg maar dat ik er zo ben.

(Celdeur gaat dicht)

Des avonds:

Sjirk: :Ik heb goed nieuws voor U, mijnheer Van Baerle.

Corn.van Baerle: :Hoezo, mijn jongen?

Sjirk: :Voortaan heeft vader er geen bezwaar meer tegen dat liefhebberij van U in tulpebollen. Maar ik moet U wel iets belangrijks vertellen. Vanochtend hoorde ik die mijnheer, die op mijn vader zat te wachten zeggen: Voor elke bol die je vindt, geef ik je een fles wijn...

Corn.van Baerle: :Een ding is zeker Sjirk, die mijnheer heeft het op onze bloembollen gemunt. Het is nog een geluk bij een ongeluk dat je vader de bol stuk getrapt heeft. Verbeeld je, dat hij hem had mee genomen. De Zwarte Tulp voor een fles wijn! We moeten precies weten wat die man wil. Ga jij morgenavond zogenaamd jouw tulpebol planten en zorg dat die man van je plan op de hoogte is. Die gaat je waarschijnlijk stilletjes achterna. In plaats van de bol, doe je dan een steen tussen de bloemen-aarde. De rest wijst zich dan van zelf uit!

Sjirk: :Een pracht idee. Nu moet ik weg, mijnheer Van Baerle. Tot morgen.

Corn.van Baerle: :Tot morgen, mijn jongen.

(Corn.van Baerle bid en gaat slapen)

De volgende dag:

(G.Obbink komt in de cel en brengt eten)

Corn.van Baerle: :Hoe gaat het met je arm, Gerrit?

G.Obbink: :Oh, dat is best in orde. Bemoei je met je eigen zaken. En verder basta!

(hij gooit de deur achter zich dicht)

(Sjirk komt binnen)

Corn.van Baerle:Ik maakte me erg bezorgd over je, mijn jongen!

Sjirk: :Het zou al heel raar moeten gaan als ik mijn weg naar U niet kan vinden. Ik woon notabene op fort Loevestein! De Zwarte Tulp is in het grootste gevaar geweest!

Corn.van Baerle:Die man met de hoed heeft de tulpebol toch niet gestolen?

Sjirk: :Stel U gerust, daarvoor heb ik hem geen kans gegeven. De truc met de steen is gelukt. Gisteravond kwam hij als een hond op een worst, hij groef en woelde net zo lang tot hij meende de bol te hebben gevonden. Stel U voor, wat voor een gezicht hij trok toen hij de steen in zijn hand hield!

Corn.van Baerle:En de echte bol, mijn jongen?

Sjirk: :Die zit veilig opgeborgen in een potje op mijn kamer en ik geloof dat hij het best zal doen.

Corn.van Baerle:Hoe ziet ze eruit, Sjirk?

Sjirk: :Er is nog maar een klein streepje kleur te bekennen.

Corn.van Baerle:Wat voor een kleur?

Sjirk: :Heel donker.

Corn.van Baerle:Bruin?

Sjirk: :Oh, nee, veel donkerder!

Corn.van Baerle:Zwart?

Sjirk: :Ja, mijnheer Van Baerle, zwart als ebbhout, zwart als git, zwart als zwart maar kan zijn.

Corn.van Baerle:Zo gauw ze open gaat moet je zorgen dat ze niet meer in het felle zonlicht komt. En stuur dan direct een boodschapper naar de voorzitter van de Haarlemse Tulpen Vereniging, want dan is er geen minuut te verliezen! Waarschuw je mij direct, als de tulp bloeit?

Sjirk: :Natuurlijk. En als het maar enigszins mogelijk is breng ik ze bloeiend hier heen. Misschien vanavond of vannacht al.

Corn.van Baerle:Jongen, jongen, als ik dat zou mogen zien, de kroon op mijn werk: Tulipa nigra Baerlensis.

Des morgen:

(Corn.van Baerle loopt als een gekooide op en neer en neuriet een deuntje)

G.Obbink: :Zo, zo, mijnheer, ik begon al bang te worden, dat je vandaag of morgen toch mijn kasteel ging verlaten in een kist, maar ik ben blij dat je voorlopig nog hier blijft. Hier heb jij je eten, het is wel niet veel maar het is uit een goed hart. Smakelijk eten!

Corn.van Baerle:

(na het eten)

: Heer, als ik deze gevangenis zal mogen verlaten, beloof ik U de waarheid te zullen zoeken. Gij weet, dat ik, als eenmaal de grote Vondel, de weg zoek naar Uw Kerk. Maar ik kan nog niet alles geloven. Schenk mij het geloof van de grote dichter.

G.Obbink:

(komt binnen en haalt het eten op)

: Zo heeft het gesmaakt, tulpendokter?

Des avonds:

(Sjirk doet open)

Corn.van Baerle::Sjirk, hoe gaat het ermee?

Sjirk: :De tulp bloeit morgen!

Corn.van Baerle::Zwart?

Sjirk: :Zwart, zonder vlek of streep!

Corn.van Baerle::Prachtig, Sjirk. Als je me een pen en inkt en een stuk papier bezorgt, zal ik een brief voor je schrijven. Dan komt de Haarlemse voorzitter vast en zeker.

Sjirk: :En als hij niet komt?

Corn.van Baerle::Zelfs als hij een paar dagen zou wegblijven, dan zou de tulp nog bloeien. Maar hij zal komen! Ik ken hem te goed. Hij is een groot liefhebber van tulpen. Zo gauw hij de brief heeft ontvangen, zal hij geen uur, geen minuut meer wachten. Dan zal hij met een paar andere leden van de Vereniging "De Tulp" een proces-verbaal opmaken. Zorg dat je daar een afschrift van krijgt en geef dan pas de tulp af. En wat ik je vooral op het hart wil drukken: laat de tulp van te voren aan niemand zien. Want je weet hoe groot de prijs is. En daarom, doe de deur op slot als je er niet bent! Is die man met die hoed hier nog altijd in de buurt?

Sjirk: :Nog altijd!

Corn.van Baerle::Dan dubbel opgepast!

Sjirk: :En nu ga ik terug naar de tulp! Zo gauw ze bloeit kon ik bij U.

(Corn.van Baerle gaat op zijn bed liggen)

De volgende ochtend:

(J.Boxtel bespiedt)

(Er wordt gerommeld aan de deur en Sjirk komt binnen met de bloeiende tulp in een pot, met een sprong is Corn.van Baerle bij hem)

Corn.van Baerle::Tulipa nigra Baerlensis...! Wat prachtig is de bloem en zwart als git is ze! En nu Sjirk, hebben we geen ogenblik te verliezen!

Sjirk: :Schrijf mijnheer, schrijf. Ik heb alles mee gebracht!

Corn.van Baerle:

(schrijft al hardop lezend...)

: Mijnheer de Voorzitter,
De Zwarte Tulp bloeit, hier in fort Loevestein. Zelf kan ik U de kostbare bloem niet komen brengen. Want ik ben de zoon van Gerrit Obbink, de gevangenis bewaarder op het slot. Dringend verzoek ik U de tulp te komen halen. Mijn wens is dat deze tulp genoemd zal worden: Tulpia nigra Baerlensis. Kom, mijnheer de voorzitter. Kom snel.
Ik heb de eer te zijn, Uw zeer onderdanige dienaar,
Sjirk Obbink

(Sjirk ondertekent)

Corn.van Baerle::En nu Sjirk, de kroon op ons werk. Haast U, maar haast U langzaam. Festina lente, sed festina.

(J.Boxtel heeft alles bespiedt van de tulp)

J.Boxtel:

(tegen publiek)

: Een keer ben ik in de maling genomen door die Sjirk met die steen in de grond, maar dit keer zal ik hard toeslaan! Ik zal en wil die Zwarte Tulp bemachtigen en die honderdduizend gulden!

(Sjirk in zijn kamer, vertroetelt de tulp)

(J.Boxtel komt G.Obbink tegen...)

J.Boxtel:

:Wat doet die jongen van je, de hele dag?

G.Obbink:

:Ja, wat doet ie. Hij helpt mij zo een beetje. En verder laat ik hem maar zijn gang gaan. De jongen is wat vreemd, wat eenzellig. Dat komt omdat hij al vroeg zijn moeder verloren heeft. En ook omdat hij altijd tussen de gevangensmuren gezeten heeft. Ik laat hem maar zijn gang gaan. Hij is niet dom. Nou is ie bezig met lezen en schrijven. Hij leert het zichzelf. Hij is nu aan de bijbel bezig.

J.Boxtel:

:Misschien kan ik hem wel een handje helpen.

G.Obbink:

:Nee, dat zou ik maar niet proberen. Sjirk is niet erg op je gezelschap gesteld, geloof ik.

(G.Obbink gaat af)

J.Boxtel:

(tegen publiek, woedend)

: Maar die Zwarte Tulp zal ik krijgen, hoe dan ook. Wie zou er in Haarlem geloven dat de zoon van een gevangenisbewaarder in het bezit is van de Zwarte Tulp? Toch geen mens, zeker? Als ik met die tulp in Haarlem aan kom zullen ze daar zeggen: Nu komt die ouwe baas met de negende wereld wonder: de Zwarte Tulp! En de prijs van honderdduizend gulden zal voor mij zijn! En de tulp heet dan *Tulpia nigra Boxtellensis*.

(J.Boxtel gaat af)

(Sjirk verzorgt de Zwarte Tulp en gaat dan slapen)

De volgende dag:

(Sjirk verzorgt de tulp)

G.Obbink: :Sjirk, Sjirk, kom eens gauw. De konijnen zijn uit het hok. Kom, kom gauw!

J.Boxtel:

(steelt de tulp)

: Eindelijk, eindelijk Van Baerle, ik heb gewonnen. En nu gauw naar Haarlem.

Sjirk:

(merkt dat de tulp is gestolen en gaat naar Corn.van Baerle)

: Mijnheer, mijnheer...

Corn.van Baerle::Jongen, wat is er?

Sjirk: :Ze hebben... ze hebben... ze gestolen, ze is weg! Uw Zwarte Tulp!

Corn.van Baerle::Maar hoe is dat mogelijk? Heb jij je deur niet afgesloten?

Sjirk: :Ik moest snel naar de konijnen en toen ik terug kwam was de tulp verdwenen.

(Onbeweeglijk staat Corn.van Baerle daar, krampachtig houdt hij zich vast aan de tafel, hij snakt naar adem)

Sjirk: :Mijnheer Van Baerle, misschien is nog niet alles verloren. Niemand ander dan die man met de hoed kan de dader zijn!

Corn.van Baerle::Maak de deur open, laat mij eruit. Anders trap ik de hele boel in elkaar, laat mij eruit!

Sjirk: :Mijnheer, mijnheer, bedaar. In de Gevangenispoort had ik U kunnen helpen, hier op Loevestein is ontsnappen onmogelijk!

Corn.van Baerle::Ik wil er uit, ik ben onschuldig. Steen voor steen zal ik deze gevangenis afbreken als ik niet word vrij gelaten. Ik ben jong, ik wil hier niet levenslang...

(grijpt met beide handen naar het hoofd en valt...)

(Sjirk rent snel de gang op en loopt G.Obbink tegen het lijf)

G.Obbink: :Waar kom jij vandaan, jongen?
Sjirk: :Hebt U dat vreselijke geluid niet gehoord? Dokter Van Baerle moet stapel gek geworden zijn.
G.Obbink: :Het gewone verschijnsel, Sjirk. Ik heb het wel gedacht. Wie gaat er des morgens in alle vroegte staan fluiten als hij levenslang heeft. En nu dit. Het ene uiterste in het andere!

(G.Obbink maakt de deur open en ziet Corn.van Baerle op de grond liggen, hij wilde wat gaan zeggen als hij zijn zoon ziet huilen. G.Obbink en Sjirk tillen Corn.van Baerle op en leggen hem op zijn bed. Sjirk neemt de derde tulpebol en een papier mee uit zijn kamer en verdwijnt)

Sjirk: :En nu als de wiede weerga naar Haarlem om die vuile dief voor te zijn!

Het raadhuis:

(In de kamer van Someren)

J.Boxtel:

(tegen bediende)

: Kan ik de heer de burgemeester Van Someren spreken?

Bediende: :Mag ik vragen met wie ik te doen heb?

J.Boxtel: :Met Josef Boxtel, de bekende tulpenkweker!

Bediende:

(tegen Van Someren)

: Er is hier een zekere Josef Boxtel die U dringend wil spreken.

Van Someren: :Laat de man maar binnen.

(tegen J.Boxtel)

: Gaat U zitten.

J.Boxtel: :U bent toch de voorzitter van de Vereniging "De Tulp"?

Van Someren: :Ja, dat is zo.

J.Boxtel: :Dan heb ik een primeur voor U. Kijk eens, hier heb ik de Zwarte Tulp. *Tulpia nigra Boxtellensis.*

Van Someren:

(bekijkt de tulp aandachtig)

: Dan zal ik een rapport opmaken en U voordragen voor de prijs van honderdduizend gulden. Wat is Uw naam en adres?

(en hij meet de tulp ect.)

J.Boxtel: :Hartelijk dank voor de moeite en ik wacht wel af. Voorlopig zit ik hier op de hoek in het restaurantje, Het witte zwaantje.

(Van Someren werkt aan zijn rapport en dan een uur later...)

- Sjirk: :Beleefd verzoek ik, aan de voorzitter mee te delen dat ik hem wens te spreken over de Zwarte Tulp!
- Bediende: :Zwarte Tulp!
- Van Someren: :Kom je me spreken over de Zwarte Tulp, jongen?
- Sjirk: :Ja mijnheer, graag had ik ze meegebracht maar...
- Van Someren: :Zo, zo, jongen. Ben jij de man van de Zwarte Tulp? Hoe gaat het er mee, ik bedoel, met de tulp.
- Sjirk: :Helaas mijnheer, het spijt me heel erg, maar dat zou ik op het ogenblik niet kunnen zeggen.
- Van Someren: :Wat? Je hebt er toch geen onhandigheid mee begaan? Er is toch geen ongeluk mee gebeurd?
- Sjirk: :Niet met de tulp, maar wel met mij.
- Van Someren: :Hoezo?
- Sjirk: :Ze hebben me de tulp gestolen.
- Van Someren: :De Zwarte Tulp?
- Sjirk: :Ja mijnheer, de Zwarte Tulp.
- Van Someren: :Weet je ook door wie?
- Sjirk: :Ik heb een sterke verdenking tegen een bepaalde persoon, maar ik durf hem toch nog niet te beschuldigen.
- Van Someren: :Maar dan is de zaak misschien uiterst eenvoudig, de dief zal dan wel niet ver genoeg zijn, denk ik. Want nog geen uur geleden heb ik de Zwarte Tulp gezien!
- Sjirk: :Waar, als ik vragen mag, edelachtbare?
- Van Someren: :Hoogstwaarschijnlijk bij je meester. Jij bent toch in dienst bij mijnheer Josef Boxtel?
- Sjirk: :Josef Boxtel? Daar heb ik nog nooit van gehoord. Het is de eerste keer in mijn leven, dat ik die naam hoor uitspreken.
- Van Someren: :Jij kent die mijnheer Boxtel dus niet?
- Sjirk: :Nee mijnheer, maar...
- Van Someren: :Nou, wat wil je zeggen, jongen?
- Sjirk: :Heeft die zogenaamde eigenaar van de Zwarte Tulp een kaal hoofd en een grote hoed?
- Van Someren: :Ik geloof het wel?
- Sjirk: :Is het een kleine magere man?
- Van Someren: :Inderdaad, kaal, klein en mager!
- Sjirk: :Kijkt hij met zijn kikkerroog in je rechter broekzak?
- Van Someren: : *(lacht hardop)* Ja, hij is een tikje... scheel...
- Sjirk: :Scheve neus en de schouders gebogen, wat zenuwachtig als hij spreekt?
- Van Someren: :Klopt precies, mijnheer heeft al die kentekenen.
- Sjirk: :Nog een vraag, mijnheer de voorzitter. Stond de tulp in een pot van Delfsblauw porselein?
- Van Someren: :Dat zou ik niet kunnen zeggen. Ik heb alleen op de bloem gelet.
- Sjirk: :Mijnheer de voorzitter, die bloem die U heeft gezien is mijn eigendom. Die Boxtel heeft de bloem gestolen. Ik eis mijn tulp terug!

- Van Someren:** :Die heb ik niet in mijn bezit. Ze bevindt zich bij mijnheer Boxtel in Het witte zwaantje. En nu ga ik verder met mijn rapport schrijven over de Zwarte Tulp.
- Sjirk:** :Mijnheer de voorzitter, Uw rapport over de Zwarte Tulp zal geen waarde hebben, zolang deze zaak niet is uitgezocht. Laat die mijnheer Boxtel hier verschijnen, voor U en voor mij. Ik zweer U, dat ik hem onmiddellijk als de eigenaar zal beschouwen als de tulp echt van hem is.
- Van Someren:** :Helaas, het spijt me erg, jongen. Maar dat kan ik niet doen.
- Sjirk:** :En wat zegt U dan van deze brief... Hij is door mijnheer Van Baer...

(Luid gejuich van mensen, leve stadhouder Willem III! Willem III met twee officieren komen binnen)

- Van Someren:** :Heb ik het goed gehoord? Vergis ik me niet? Stadhouder Willem III?
- Prins Willem III:** :Edelachtbare heer Van Someren. Ik heb te Leiden vernomen, dat Uw stad eindelijk in het bezit is van de Zwarte Tulp! Het lijkt mij haast een onmogelijkheid, maar U als voorzitter van "De Tulp" kunt mij hierover het beste inlichten. Heeft U de bloem hier?
- Van Someren:** :Helaas niet, hoogheid. Maar ik zal de eigenaar met de tulp, direct naar hier ontbinden. Het is een zekere Josef Boxtel uit Dordrecht.
- Prins Willem III:** :Goed, laat hem roepen.

(Een officier gaat J.Boxtel halen)

- Van Someren:** :Maar hoogheid... We hebben... nu al moeilijkheden. Een jongen eist de tulp als zijn wettige eigendom op!
- Prins Willem III:** :Een jongen?
- Van Someren:** :Ja hoogheid, er is een prijs van honderdduizend gulden aan verbonden. En die zal wel een grote aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op zijn jeugdige fantasie. *(halhalhal!)*
- Prins Willem III:** :En welke bewijzen kan die jongen voorleggen?
- Van Someren:** :Dat weet ik niet, hoogheid. Ik was op het ogenblik bezig hem te ondervragen, toen Uwe hoogheid binnen trad.
- Prins Willem III:** :Welnu dan, edelachtbare heer. Laten we eens naar die jongen man luisteren. Ik ben de eerste magistraat van het land. Na woord en wederwoord gehoord te hebben, zal ik in deze zaak beslissen. *(en neemt een plaats in de hoek van de kamer)*
- Van Someren:** :Beste jongen, je belooft me, op je woord van eer, de waarheid te zullen zeggen en niets dan de waarheid?
- Sjirk:** :Dat belooft ik U edelachtbare.
- Van Someren:** :Denk erom jongen, er is een getuige bij. Spreek de waarheid.
- Sjirk:** :Ik wil niets liever dan dat. Laat daarom de heer Boxtel hier binnen komen met de tulp. Herken ik hem, dan is hij de dief en de tulp van mij.

Van Someren: :Heb je dan bewijzen?
Sjirk: :Naar mijn vaste overtuiging meen ik van wel. En goed ook!
Kijkt U maar eens naar de brief op tafel.
Prins Willem III::Mag ik die brief eens zien?

(Van Someren geeft de brief en prins Willem III leest)

Prins Willem III::Heb je die brief zelf geschreven?

Sjirk: :Nee mijnheer, alleen de handtekening is van mij. Ik heb pas enkele maanden geleden het schrijven geleerd.

Prins Willem III::Dat zie ik, ja. Zonderling... zeer zonderling. Mijnheer Van Someren, gaat U door met Uw onderzoek.

Van Someren: :En waarop steunt je beweringen, dat de Zwarte Tulp jouw eigendom is?

Sjirk: :Op het eenvoudige feit, dat ik deze tulp zelf heb geplant en verzorgd in mijn eigen kamer.

Van Someren: :En waar is die kamer?

Sjirk: :Op slot Loevestein. Ik ben de zoon van Gerrit Obbink, de eerste gevangenisbewaarder op slot Loevestein.

Van Someren: :Houd je erg van bloemen, jongen?

Sjirk: :Ja mijnheer, heel erg veel zelfs.

Van Someren: :Dan ben je wel een geleerde bloemist. Heel, heel knap... Zwarte Tulp... Ik kan het niet geloven.

Sjirk: :Wat ik nu ga vertellen is een kwestie van het grootste vertrouwen. Ik hoop, heren, dat U daar nooit misbruik van zult maken.

Prins Willem III::Welnee jongen, vertel maar op.

Sjirk: :Ik ben maar een gewone jongen, die een paar maanden geleden nog niet eens kon lezen of schrijven. Een geleerde bloemist ben ik ook niet. En de Zwarte Tulp is niet door mij gekweekt, maar door een gevangene van Loevestein.

Prins Willem III::De gevangenen van Loevestein zijn staats-gevaarlijk. Weet je dat wel, jongen?

Sjirk: :Ja dat weet ik mijnheer. Maar een tulpebol kan toch niet gevaarlijk zijn? Ik moet dit wel vertellen, want anders zou U denken dat ik de tulp gestolen heb. Een dief ben ik niet. Ik heb iets gedaan wat verboden was. Bijna iedere dag sprak ik met een gevangene...

Prins Willem III::Ga verder mijn jongen, ga verder. Eerlijkheid duurt het langst.

Sjirk: :Toen Cornelius van Baerle op slot Loevestein kwam, heb ik hem geholpen met de tulpebollen. Het is gebeurd dat een bol stuk getrapt is en toen moest ik in mijn kamer een tweede bol laten bloeien. En daar is uit eindelijk op aanwijzing van Cornelius van Baerle een prachtige Zwarte Tulp uit ontstaan. Cornelius en ik hebben er heel veel zorg aan besteed en op een dag is het uit mijn eigen kamer gestolen. De heer Van Baerle is er nu heel erg slecht aan toe, nadat hij hoorde dat de tulp verdwenen was.

Prins Willem III:Ik geloof wel, mijnheer Van Someren, dat Sjirk de waarheid gesproken heeft. Kijkt U zelf maar eens naar de brief.

Van Someren: :Er is geen twijfel mogelijk, dit handschrift is van Cornelius van Baerle. "Tulpia nigra Baerlensis" Waarom moest jij bloeien voor het eerst in de gevangenis?

Prins Willem III:Ja, waarom?
(tot Sjirk)

: Waar is de brief van Cornelis de Witt gebleven?

Sjirk: :Ik weet het niet mijnheer. Van Baerle weet het niet, niemand weet het!

Prins Willem III:Die brief zou zijn onschuld kunnen bewijzen!

(Officier kondigt komst van Boxtel aan. Van Boxtel komt binnen, en zet het kistje met de tulp op tafel. Van Someren en prins Willem III bewonderen de bloem)

Prins Willem III:Mijnheer Boxtel, het schijnt dat U na lange en geduldige proefnemingen, de Zwarte Tulp gekweekt hebt.

J.Boxtel:
(met bevende stem)

: Ja, hoogheid.

Prins Willem III:Maar nu is hier een jonge man die beweert dat hij de eigenaar van de tulp is.

J.Boxtel: :Wat zal ik U daarop antwoorden, hoogheid. Ik ken die jongen niet eens.

Prins Willem III:En jongen, ken jij mijnheer Boxtel?

Sjirk: :Nou, kennen niet. Maar ik heb hem wel vaak in de buurt van Loevestein gezien. De laatste tijd heeft hij me zelfs dag en nacht bespied.

Prins Willem III:Wat heeft U daarop te zeggen, mijnheer Boxtel?

J.Boxtel: :Ik ontken niet, dat ik vaak op Loevestein geweest ben. Maar ik ontken wel dat ik de tulp gestolen zou hebben.

Sjirk: :Jij hebt ze gestolen en nog wel uit mijn kamer.

J.Boxtel: :Dat ontken ik met de meeste beslistheid.

Sjirk: :Ontken je, dat je me achterna ging toen ik net gedaan heb als of ik de bol ging planten? Ontken je, dat je als een waanzinnige op het bloembed afstoof en er een steen uithaalde, in plaats van een bol? Ontken je dat allemaal, lafaard?

J.Boxtel:

:Dat... ontken... ik... niet... Hoogheid, dat ontken ik niet. Ik bevestig het zelfs, en ik zal U zeggen waarom. Al meer dan 20 jaar doe ik in tulpen te Dordrecht. Ik meen zelfs te mogen verklaren, dat ik in dit vak een zekere vermaardheid heb opgebouwd. En nu zal ik U tevens verklaren, wie de dief van mijn Zwarte Tulp is. Het is een bekende staats-gevaarlijke schurk op het slot Loevestein. Hij heeft de bollen bij mij gestolen en bij zijn arrestatie heeft hij nog kans gezien de bollen mee te nemen. Eerst naar de Gevangenispoort en toen naar Loevestein. En met behulp van die jongen... daar, heeft hij een van mijn bollen tot bloeien gebracht. Het doel van deze grote schurk was, van zelf sprekend, geen andere dan de prijs van honderdduizend gulden!

Sjirk:

:Dat is een schandelijke laster!

Prins Willem III::Stilte!

(tot J.Boxtel)

:En wie is die bekende schurk?

J.Boxtel:

:Die man is iemand, die bij U hoogheid, wel de meest onaangename herinneringen zal oproepen... Kort en goed, het is Cornelius van Baerle. Het petekind van de landverrader Cornelis de Witt. Dag na dag heb ik deze jongen bespied, zo gauw ik wist dat hij s-nachts na negen uur bij Van Baerle in de cel kwam. De jongen wist heel goed wat er aan de hand was. Daarom sloot hij de kamer waar de Zwarte Tulp was af. Hij vreesde maar al te zeer dat ik mijn rechtmatige eigendom zou terug halen... Alles nog wel beschouwd, kan ik het dit kind nog vergeven. Sjirk is misleid door die bedrieger van Loevestein. Voor wie geen middelen te laag zijn, als het er op aan komt, geld te verdienen. De bedoeling was natuurlijk, dat zij het geld samen zouden delen. En als beloning zou Sjirk dan wel zorgen dat die Cornelius van Baerle uit Loevestein kon ontsnappen en veilig over de grens kwam, net als indertijd met Hugo de Groot...

Sjirk:

(woedend vliegt hij op J.Boxtel af. Net op tijd kan de officier hem tegen houden)

: Wat die Boxtel daar gezegd heeft, is verzonnen van het begin tot het einde. Cornelius van Baerle is even onschuldig aan deze tweede misdaad, als hij het was aan de eerste. Cornelius van Baerle wordt hier voor de tweede maal vals beschuldigd, zoals hij ook vals beschuldigd is in de zaak van Cornelis de Witt. En het zou me niets verwonderen als Josef Boxtel ook daar de hand in gehad heeft!

Van Someren:

:Maar jongen dan toch, dat gaat te ver...

J.Boxtel:

:Zijne Hoogheid weet gelukkig maar al te goed hoe "onschuldig" die brave mijnheer Van Baerle is, om van dit verhaaltje nog maar een woord van te geloven.

Prins Willem III: *Stilte...* dit zijn allemaal zaken, die de staat aangaan en al zeer weinig te maken hebben met de Zwarte Tulp. Een ding is me helaas duidelijk geworden. Toen ik die brief las, geschreven door Van Baerle en ondertekend door deze jongen, was ik ervan overtuigd dat hij de rechtmatige bezitter van de Zwarte Tulp is. Nu begin ik te geloven dat je een grote bedrieger bent, Sjirk. Of je zou met heel andere bewijzen voor de dag moeten komen.

Sjirk: :Wel, hoogheid, dan zal ik ook met andere bewijzen komen. Laat U maar eens Marijke, de huishoudster van de heer Van Baerle, vragen of mijnheer Van Baerle de Zwarte Tulp heeft gekweekt. Zij heeft mij bovendien verteld, dat er is ingebroken in de droogkamer van mijn geleerde vriend. In de nacht na zijn gevangen-neming... En dan nog iets...

(tot J.Boxtel) :Is die tulp van U?

J.Boxtel: :Ja.

Sjirk: :Hoeveel bollen waren er dan?

J.Boxtel: :Eh,eh... eh...

Prins Willem III: Kom, kom, mijnheer Boxtel. U weet toch wel hoeveel bollen U van de Zwarte Tulp had, U hebt ze toch zelf gekweekt?

J.Boxtel: :Eh... twee, hoogheid.

Sjirk: :Mis, je hebt gelogen. En ik zal U het op staande voet bewijzen. U hebt nooit twee bollen gehad.

(tot de prins) :Hoogheid, er waren geen twee bollen maar drie! De eerste bol is door mijn vader stuk getrapt. De tweede bol heb ik zelf verzorgt, met de hulp van mijn geleerde vriend, en die ziet U hier in bloei. En de derde bol... En de derde bol heb ik hier. Met de twee andere was hij gewikkeld in dit papier. En het zal niet moeilijk zijn om te bewijzen dat dit evenzeer een bol van de Zwarte Tulp is.

(en geeft de bol aan de prins)

Prins Willem III:

(bekijkt de bol en geeft hem aan Van Someren. De prins leest op papier en slaat zijn hand naar zijn voorhoofd)

:Die arme kerel...

(en valt bijna flauw)

:Hoe kom je aan dit papier, jongen?

Sjirk: :Daar in zaten de drie bollen gewikkeld. Ik kreeg het zo van Cornelius van Baerle, op het moment dat men hem kwam halen voor het schavot.

Prins Willem III:

(leest hardop)

:Mijn beste petekind, Verbrand de verzegelde bundel met brieven die ik je in Januari van dit jaar heb toevertrouwd. Verbrand het pakje zonder het te openen, zonder de brieven te lezen. Vernietig alles, want anders zou dit geheim jou vernietigen. Het zou je dood kunnen betekenen, als men dit pakje bij jou zou vinden. Vaarwel, vergeet mij niet.
Cornelis de Witt.

(langzaam vouwt hij het papier dicht en loopt naar Sjirk)

: Je bent een stevige Hollandse jongen. Onthoud echter goed, dat je nooit meer met de gevangene, je geleerde vriend, Cornelius van Baerle mag spreken!

(tot J.Boxtel)

: En wat U betreft, Boxtel, het recht zal zijn loop hebben. Recht en gerechtigheid, je maintiendrai... Mijnheer Van Someren, draag zorg voor de tulp en onze vriend, Sjirk Obbink.

(De prins verdwijnt en de 2 officieren brengen J.Boxtel weg)

Van Someren: :Nou, jongen. Dat heb je er prachtig van afgebracht. Je hebt mijn allerbeste tulpen vriend Cornelius volkomen in ere hersteld!

Sjirk: :Denkt U dat de Prins hem vrij zal laten?

Van Someren: :Wis en waarachtig zal dat gebeuren. Maar hoe en wanneer, dat moeten we maar rustigjes afwachten. Tot zo lang ben jij mijn gast, als tenminste een eenvoudige woning van een burgemeester nu nog voldoende voor je is!

Sjirk: :Foei, mijnheer de burgemeester. Wat denkt U wel van mij.
(en gaat weg)

(Van Someren ruimt wat spullen op als de prins binnen komt)

Prins Willem III: :Kan ik Sjirk nog even spreken, mijnheer Van Someren?

Van Someren: :Maar natuurlijk. Ik zal hem even voor U halen.

(Prins neemt plaats achter een buro en gaat de eerste brief schrijven als Sjirk binnen komt)

Prins Willem III: :Het doet me een genoegen, jongen, dat jij je vriend Van Baerle zo goed hebt geholpen. Maar wat moeten we nu met jouw geleerde vriend verder doen?

Sjirk: :Hoogheid, mag ik het werkelijk vragen?

Prins Willem III:
(knikt vriendelijk)

: Ja mijn jongen, dat mag jij vragen!

Sjirk: :Laat hem dan vrij, hoogheid. Hij is zo een goeie, beste man. Nooit, nooit heeft hij iemand kwaad gedaan

Prins Willem III: :Je vraagt veel, jongen. Heel veel.

(Hij schrijft verder de brief af en verzegeld hem, en roept een kapitein)

: Hier hebt U twee brieven. Hoe eerder deze zaak met de slotwoorden van Loevestein is geregeld, hoe beter.

(De kapitein groet en verdwijnt)

Prins Willem III:Beste jongen. Overmorgen zal heel Haarlem feest vieren, het grote feest der tulpen. Zorg dan, dat je er keurig uitziet, om de grote prijs in ontvangst te nemen. Je hebt het dubbel en dwars verdiend. En hier heb je een kaartje van mijn kleermaker. Zeg hen, namens mij, dat hij jou eens extra fijntjes in de kleren zet. En nu, tot overmorgen. Dan zal het een heel groot feest zijn.

Sjirk: :Ook een beetje voor mijnheer Van Baerle, hoogheid?

Prins Willem III:Ook voor je geleerde vriend, maar... mondje dicht, want dat moet ook een verrassing blijven!!!

Op het slot Loevestein:

G.Obbink:

(met veel lawaai wordt de celdeur van Corn.van Baerle geopend)

: Ziezo, daar ben ik dan weer eens bij mijnheer Van Baerle. Petekind van Kees de Witt. Wil je mij nou eens eindelijk vertellen, waarde heer, wat je hier zoal hebt uitgevoerd.

Corn.van Baerle: Dat is heel eenvoudig, Gerrit. Ik zit hier te wachten tot deze deur misschien ooit zal open gaan, om mij in vrijheid te laten.

G.Obbink: :Wat heb je met mijn zoon gedaan? Hoe heb je hem het hoofd op hol gebracht?

Corn.van Baerle: Als die jongen zijn hoofd op hol is, zoals jij denkt, dan kan ik je niet zeggen hoe dat komt.

G.Obbink: :Zof Niet kunnen zeggen? Dan zal ik het er uitslaan, met een stok.

Corn.van Baerle: Gerrit, jij praat altijd zo veel over de reglementen. Je kent dan ook artikel 9 van het regelement van Loevestein: Zal ontslagen worden iedere gevangenis-bewaarder die de hand zal slaan naar een staats-gevangene

G.Obbink: :De hand zal slaan, ja. Van de hand spreken de reglementen wel. Maar niet van de stok. Je hoeft mij geen lessen te geven in de reglementen. Ik zal jou eens de les lezen.

(hij gaat op Corn.van Baerle af met de stok)

Corn.van Baerle: Laat die stok los, Gerrit, of...

(hij pakt zijn arm en draait hem op zijn rug...)

: Laat die stok los, of ik breek je arm op dezelfde manier als ik hem verleden jaar gezet heb...

(Gerrit laat de stok vallen en Corn.van Baerle pakt hem snel)

G.Obbink:

(hij brult van machteloze woede)

: Ben je nou helemaal...

Corn.van Baerle: Kalmeer nou een beetje, want als de slotvoogd hier langs zou komen, werd je opslag aan de dijk gezet.

G.Obbink: :Aha, voor die tijd zal ik je wel anders leren. Zie je dat ik hier sta zonder iets in mijn handen

Corn.van Baerle: Ja, zelfs met veel voldoening.

G.Obbink: :Als ik in deze cel kom, zijn die handen gewoonlijk niet leeg.

Corn.van Baerle: Nee, want dan breng je mij het slechtste eten dat je maar vinden kan.

G.Obbink: :Goed, best, het menu bevat mijnheer niet. Ik zal je niets meer brengen. Dan kan jij je maag zeker niet overladen.

Corn.van Baerle: Maar dat mag je helemaal niet, Gerrit!

G.Obbink: :Er mag zoveel niet. Brieven van Kees de Witt bewaren en openmaken mag ook niet!

Corn.van Baerle: Dat zijn jouw zaken niet.

G.Obbink:

(pakt een mes tevoorschijn)

: Nu zal je zeggen wat er met mijn zoon aan de hand is, of anders...

Corn.van Baerle: Sjirk komt vandaag of morgen weer terug, en dan kan hij je alles vertellen.

G.Obbink: :Ik wil het van jou horen, van jou en nul! Opstaande voet, van jou!

Corn.van Baerle: Geen onzin, Gerrit.

(en slaat het mes uit zijn hand)

: En nu zal ik jou eens leren, cipier, hoe je tegenover een weerloze gevangene te gedragen hebt! Kijk! Dit is, knuppeltje uit de zak!

(en hij slaat erop los)

(De slotvoogd en een andere cipier komen binnen)

Slotvoogd:

(pakt de stok af)

: Wat is hier in vredes-naam, ik kan beter zeggen in oorlogs-naam, aan de hand?

G.Obbink: :Dit is nu al de tweede keer dat deze schurk mij aanvalt. De eerste keer was dat in Den Haag. Toen brak hij een arm. Vandaag kwam hij met een mes op mij af. Hoe hij aan dat mes gekomen is, weet ik niet. Maar als ik geen stok bij me had gehad, was ik een verloren man geweest.

Slotvoogd: :Ik zal proces-verbaal van deze gebeurtenis oplatens maken. En U moet zich aan de regelement houden!

Corn.van Baerle: :Ik begrijp heel goed, dat de schijn tegen mij is. Maar ik verklaar uitdrukkelijk dat noch het mes, noch de stok in mijn cel waren. Gerrit Obbink heeft ze meegebracht om mij te mishandelen en mij zelfs te doden. Ik ben volkomen onschuldig!

Slotvoogd: :Dat zal het onderzoek spoedig genoeg uitwijzen, mijnheer Van Baerle. Indien U schuldig bent, wordt U binnen twaalf uur hier op de binnenhof terecht gesteld.

G.Obbink: :Laten wij het dan maar direct doen, voordat deze schurk nog eens aan de doodstraf ontkomt, zoals verleden jaar in Den Haag!

Slotvoogd: :Zwijg, Obbink. Ik heb van U geen bevelen te ontvangen.

(De slotvoogd en de cipier verlaten de cel.)
(In de gang is de slotvoogd in gesprek met een militair)

Kapitein: :Is dat de cel van mijnheer Cornelius van Baerle, slotvoogd?
Slotvoogd: :Ja, kapitein. Ik zal de deur voor U openen.
Kapitein: :Onmiddellijk, slotvoogd! Bent U Cornelius van Baerle?
Corn.van Baerle: :Jawel, kapitein.
Kapitein: :Wilt U mij dan onmiddellijk volgen.
Slotvoogd: :Maar dat gaat zomaar niet, kapitein!
Kapitein: :Hebt U dit eerste schrijven gelezen, slotvoogd? Dit tweede schrijven laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Lees dit even! Er moet hier snel en goed recht geschieden.

(de slotvoogd las de brief en gaf het terug)

: Mijnheer Van Baerle, mag ik U nogmaals verzoeken mij te volgen?
Corn.van Baerle: :Mijnheer, ik heb altijd gehoord dat de laatste wens van een ter dood veroordeelde wordt ingewilligd. Mijn Zwarte Tulp is gestolen en bevind zich op het ogenblik waarschijnlijk in Haarlem. Als ik haar nog eens mocht zien!
Kapitein: :Daarover zal een ander beslissen, waarde heer Van Baerle.
Corn.van Baerle: :Waar gaan wij naar toe?
Kapitein: :Ginds staat een rijtuig, waarde heer. En die brengt ons naar Haarlem, waar morgen het feest der Tulpen wordt gevierd. Maar ik heb geen orders U nader daarover in te lichten.

G.Obbink:

(tegen publiek)

: Nu ontsnapt hij me weer, die schurk. En nog niet eens in een koffer, maar op klaarlichte dag in een rijtuig. Nog wel vergezeld van een officier van Zijne hoogheid de prins. Ik heb altijd wel gezegd, die cel van Hugo de Groot, daar deugt het niet. Schande is het, grote schande...

Op het stadhuis plein te Haarlem:

Inwoner I: :Zeg heb je gehoord dat stadhouder Willem III als ere voorzitter van de Vereniging "De Tulp" de grote prijs van honderdduizend gulden vandaag gaat uitreiken!
Inwoner II: :Hoe zal dat nu met die Van Baerle aflopen?
Inwoner I: :Ja, dat is moeilijk te zeggen. In ieder geval krijgt die jongen de honderdduizend gulden. Oh, daar komt hij aan! Binnen een kwartier zou de stadhouder er ook zijn!
Inwoner III: :Haarlem viert feest en een zal op deze dag de ongekroonde koning zijn.
Inwoner II: :En wie zal dat zijn?
Inwoner III: :De schepper van de Zwarte Tulp.
Inwoner IV: :Wordt vandaag de grote prijs uitgereikt?
Inwoner I: :Ja, vandaag, over een kwartiertje.
Bevolking: :Leve de prins Van Oranje. Leve de stadhouder!

(Prins Willem III komt samen met 2 officieren door de menigte gelopen)

Prins Willem III: Is dit de staatsgevangenis van slot Loevestein, kapitein?

Kapitein: :Ja, hoogheid. Als laatste wens zou hij Uwe hoogheid willen vragen de Zwarte Tulp te mogen zien.

Prins Willem III: Komt U maar met mij mee kapitein.

(De tafel met de Zwarte Tulp wordt zichtbaar)

Prins Willem III:

(leest voor van een perkament)

: Gij allen weet, met welk doel mij hier bijeen zijn. Een prijs van honderdduizend gulden is uitgelooft aan de schepper van de Zwarte Tulp. En de Zwarte Tulp, dat wonder van Hollands bloementuin, staat hier voor aller ogen. In al haar ongeschonden pracht en praal. De Zwarte Tulp zoals zij daar voor ons staat voldoet aan alle eisen die door de Haarlemse Vereniging "De Tulp" was gesteld. De geschiedenis van haar ontstaan en de naam van de kweker zullen opgetekend worden in de jaarboeken der genoemde vereniging. Ik verzoek de eigenaar van deze tulp, thans naar voren te komen...

(Het wordt dood stil. Corn.van Baerle valt bijna, maar Sjirk ondersteunt hem)

Sjirk: :Kom, mijnheer Van Baerle, nu is het ons beurt. Wees maar gerust, mijnheer de dokter. Alles komt nu terecht.

Corn.van Baerle: :Sjirk, mijn jongen, ben jij het...

Prins Willem III: :Is deze tulp van U beiden?

Corn.van Baerle en Sjirk:

(samen)

: Ja, hoogheid.

Prins Willem III: :Met goed vinden van de beide bezitters zal deze tulp in de catalogoog van het illustere genootschap "De Tulp" ingeschreven worden als: *Tulpia nigra Baerlensis*.

(een luid gejuich, Hoera! Leve de Prins, Sjirk en Van Baerle)

Prins Willem III: :Ik weet eigenlijk niet, wie ik dit bedrag ter hand moet stellen. Want de zeer geleerde heer Van Baerle heeft de Zwarte Tulp gekweekt, maar zijn grote kleine vriend, Sjirk Obbink heeft hem daarbij onschatbare diensten bewezen. Dapper heeft de jongen zich door alle moeilijkheden heen geslagen. Op uitdrukkelijk verlangen van Cornelius van Baerle. Echter, schenk ik de prijs van honderdduizend gulden aan... Sjirk Obbink!

Menigte: :Bravo, bravo. Lang leve Sjirk, hoera!

Prins Willem III: En wat U in het bijzonder betreft, zeer geleerde heer Van Baerle, U zult wel versted staan. En daarom een korte verklaring: Uw trouwe en moedige helper, Sjirk Obbink, heeft niet alleen het bewijs geleverd, dat U de eigenaar bent van de Zwarte Tulp, maar met dit briefje kwam tevens Uw onschuld vast te staan. Mijnheer Van Baerle kent U dit briefje?

Corn.van Baerle: Zeker, hoogheid. Ik heb er indertijd de drie tulpebollen in gewikkeld, vlak voor mijn arrestatie.

Prins Willem III: Hebt U nooit gezien dat er iets op geschreven is?

Corn.van Baerle: In de haast van het ogenblik heb ik toen nergens anders op gelet. Het is nooit bij mij opgekomen, dat het papier beschreven was...

Prins Willem III: Wilt U dan even lezen? Wat er in die brief geschreven staat?

Corn.van Baerle:

(leest brief)

: Mijn beste petekind, Verbrand de verzegelde bundel met brieven, die ik je heb toevertrouwd. Verbrand het pakje zonder het te openen, zonder de brieven te lezen. Laat de inhoud daarvan een geheim blijven. Vernietig alles, want anders zou dit geheim jou vernietigen. Het zou je dood kunnen betekenen als men dit pakje bij jou zou vinden.
Vaarwel, vergeet mij niet.
Cornelis de Witt.

Prins Willem III: Uit deze brief is mij duidelijk geworden, dat U veroordeeld bent voor een misdaad, die U nooit bedreven hebt. Daarom bent U vanaf dit ogenblik vrij en gij moogt terug keren naar Uw goede, oude huis in Dordrecht!

Menigte: :Hiep, hiep, hoera! Lang leve Cornelius van Baerle. Hiep, hiep, hoera! Lang leve de Wijze van Dordrecht. Hoera, hoera, hoera!

Einde.